

natuurdagboek
29 februari 2016

Dronken van oranje bessen

In de duinen zijn sommige duindoorns nog oranje van de bessen. De bessen zijn niet vers meer, vogels eten ze met mate. Maar goed ook, want veel bessen zijn gegist. Ik heb spreeuwen gezien, die dronken rondfladderden. Ze zongen niet met dubbele tong, maar wel met dubbele syrxinx, zoals het strottehoofd van vogels heet. Daar hebben sommige zangvogels er twee van.

Duindoorns zijn stekelige struiken die het goed doen op kalkrijke bodem. Ze kunnen ook tegen scherp stuifzand en tegen zout. Ze staan dus vaak in duinen langs de kust, want daar stuift zand en is het scherp, zout en rijk aan kalk van verpulverde schelpen. Kalk borrelt met het grondwater naar boven in duinvalleien, bekende groeiplaatsen van kalkminnende planten. Voor duindoorns moeten er bepaalde schimmels zijn, met wie de wortels samenwerken. Daarbij wordt een beetje stikstof afgegeven. Zo doen duindoorns net als klaverachtigen aan bemesting. Rond duindoorns kan een weelderige vegetatie ontstaan, ook al is de bodem voedselarm.

Mocht duindoorn op kalk-, maar ook voedselrijke bodem staan en niet overwoekerd worden door vlieren of meidoorns of andere grote jongens, dan kan duindoorn zelf uitgroeien tot fikse hoogte. Meestal is de duingrond niet zo voedzaam en blijven duindoorns onder de twee meter. Duindoornbessen zitten vol vitamine C en vitamine E. Om duindoornbessen te consumeren, moeten ze eerst verwerkt worden tot bijvoorbeeld zoete siroop. Geplukt van de struik zijn de bessen zo zuur en wrang, dat uw mond zich er vacuüm door zou zuigen. Vogels hebben duidelijk een andere smaakbeleving en kunnen zich er in de herfst op vrijwillige basis aan volvreten. Soms met dronkemansvlucht als gevolg. Of die vogels ook wel eens een kater krijgen, is mij niet bekend.

KOOS DIJKSTERHUIS

Duindoornbessen zitten vol vitamines. FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

Vincent Wittenberg (links) en Ton Denters inspecteren de planten onder de bank op Bokkinghangen in de Amsterdamse Zeeheldenbuurt. FOTO PATRICK POST

‘De stad heeft wilde

Het is tijd voor een plantsoenrevolutie, vinden sociaal ontwerpers Vincent Wittenberg en Bennie Meek. Met hun project Gewildgroei wil het tweetal onkruid uit het verdomhoekje halen. ‘Stop met schoffelen en plaveien en geef spontane vegetatie de ruimte!’, is hun credo.

TEKST **Marianne Wilschut**

Waar de een onkruid ziet, ziet de ander een prachtige plant. Sociaal ontwerper Vincent Wittenberg is van die laatste school. Als hij ergens in de Amsterdamse Roggeveenstraat vanuit een spleet tussen de stoep en de muur een stompje takken ziet, is hij blij. “Een vlinderstruik. Geweldig hè, die heeft amper ruimte nodig.”

Deze spontane vegetatie of gewildgroei, zoals hij en zijn collega sociaal ontwerper Bennie Meek onkruid liever noemen, is volgens hem het stedelijk groen van de toekomst. “Voor de leefbaarheid in de stad is het nodig dat we leren samenwerken met de natuur in de stad”, legt hij uit. “We moeten daarom op een andere manier naar onkruid kijken.”

Een van de manieren waarop de mannen van Project Gewildgroei dat doen is door houten bordjes in de vorm van een paardebloemblad, hun logo, bij gewildgroei te plaatsen. “Normaal gesproken zou je gedachteloos aan deze vlinderstruik voorbijlopen. Maar als er een bordje bijstaat, wekt dat nieuwsgierigheid op en ga je even kijken.”

Ook rijden de twee ontwerpers regelmatig

rondjes door hun stad Eindhoven met een speciale elektrische kar voorzien van hun logo. Die hebben ze aangeschaft dankzij subsidies van onder andere Stichting Doen en de Challenge Stad van de Toekomst waarvan zij een van de finalisten zijn (zie kader). “De kar lijkt precies op de wagentjes die de gemeentelijke beheerders gebruiken. Dat wekt nieuwsgierigheid op en biedt ons een mooie manier om met mensen het gesprek aan te gaan over het nut van spontane vegetatie. Meer groen in de stad is namelijk niet alleen prettig om te genaam te kijken. Het zorgt ook voor verkoe-

‘In Amsterdam groeien zo’n 1040 wilde planten. De flora is al net zo multicultureel als haar bevolking.’

ling en het helpt om regenwater af te voeren.”

Door de klimaatverandering krijgen Nederlandse steden steeds meer te kampen met het zogenoemde hitte-eilandeneffect, het gegeven dat de temperatuur in de stad hoger is dan in het omliggende gebied. Hierdoor, en omdat gemeenten minder budget hebben voor het onderhoud van het stedelijk groen, is volgens Wittenberg de tijd rijp voor de gewildgroei-beweging.

Biodiversiteit

Bij Ton Denters, ecologisch ingenieur bij de gemeente Amsterdam en auteur van het boek ‘Stadsplanten’, heeft hij alvast een gewillig oor gevonden. Samen met Denters bespreekt Wittenberg vandaag tijdens een wandeling door de Amsterdamse Zeeheldenbuurt de mogelijkheden voor gewildgroei in de hoofdstad.

“In de stad groeien veel bijzondere planten”, vertelt Denters enthousiast terwijl we stoppen bij het Stenen Hoofd. In het waterige winterzonnetje oogt deze in het IJ uitstekende pier bij de Silodam aanvankelijk als een kaal hondenuitlaatveldje, maar het blijkt een van de weinige plekken in Nederland te zijn waar bedreigde soorten als de schubvaren en zand-